

125-jarige Oostergoo:

unieke vereniging met eigen stijl

'Jaarlijks, in de maand Mei of Junij, wordt op Bergumerdam eene Algemene Vergadering gehouden. In deze vergadering doet het Bestuur rekening en verantwoording over het afgelopen dienstjaar, geeft verslag van de staat der Vereeniging, biedt eene begroting voor het lopende jaar aan, en doet voorstellen omtrent de plaats en de wijze van de te houden hardzeilpartij.'

Dit staat in artikel 26 van het reglement van de Koninklijke Zeilvereeniging 'Oostergoo' en zo kwam het dat het zaterdag 2 juni een drukke dag werd in het Friese Bergum. Want jaarvergaderingen komen bij Oostergoo niet alleen. Zij gaan gepaard met een diner en een uitgebreide borrelpartij en alles verloopt volgens een traditioneel patroon van gebruiken en tradities. En zeker is dit het geval als het de 125ste jaarvergadering is waar de in 1848 opgerichte vereniging dit keer aan toe was.

Oostergoo is een merkwaardige vereniging. De leden zijn zo gehecht aan stijl en ceremonieel vertoon dat wel eens beweerd wordt dat het daar eigenlijk allemaal om begonnen is. Maar dat is niet zo en het door secretaris H. G. van Slooten geschreven gedenkboek leert ons wel anders.

Het was de oprichters in de eerste plaats te doen om belangstelling te kweken voor alles wat maar vaart, voor welk idee prins Hendrik, als marineman tot het water aangetrokken en groot liefhebber van de roei- en zeilsport, hen warm had gekregen. De prins had al eerder in Rotterdam en Amsterdam blijk gegeven voor een vereniging te voelen die 'het nut aan het vermaak verbindt en daardoor den volksgeest meer en meer tot het zeewezen neigt'. Toen dan ook in Friesland plannen in die richting beraamd werden, werd dit streven door de prins met instemming ondersteund en via contacten met initiatiefnemer Jhr. Mr. Frans Julius Johan van Eysinga ontstond een band met het koninklijk huis, die door de jaren van het bestaan van Oostergoo nimmer verbroken is geweest. Prins Hendrik werd de eerste beschermheer en sinds 1940 vervult prins Bernhard deze functie.

Oostergoo, nu precies een halve eeuw koninklijk, is altijd een voorname club geweest en lang een bolwerk van het Friese patriciaat. Nieuwe leden werden slechts spaarzaam door het bestuur aangenomen en heus niet alleen omdat het ledental rond de 200 werd gehouden. Het is de Friese adel die Oostergoo beheerste en wie oude notulen opslaat, zal daarin namen aantreffen als: Van Heemstra, Van Weldeven Rengers, Van Limburg Stirum, Van Haersma de With, Harlbertsma, terwijl vele commissarissen der Koningin steeds lid zijn geweest en bekende 'Hollanders' als Van Waning, Van Kampen, Romke de Vries en niet te vergeten een van de oprichters en gedurende meer dan 50 jaar voorzitter van de ANWB, Edo Bergsma, later voor een invasie van buiten Friesland zorgden.

De officiële doelstellingen van de vereniging zijn terug te vinden in het reglement dat sinds de oprichting nimmer enige verandering heeft ondergaan. En dat terwijl dit reglement zo oud is dat het geen koninklijke goedkeuring behoeft en veranderingen zonder meer kunnen worden doorgevoerd. Maar dit zou geheel in strijd zijn met de opvattingen van de leden van Oostergoo en zo is het mogelijk dat nog steeds als doel der zeilvereeniging staat vermeld: het bevorderen, aanmoedigen en ondersteunen van al wat van nut kan zijn voor de scheepvaart en het zeewezen en het-

geen daarmede in betrekking staat. Ter bevordering van het doel wordt er jaarlijks 'eene Hardzeilpartij' gehouden en verleent de vereniging aan daarvoor geschikte jongelui ondersteuning teneinde voor de zeevaart te worden opgeleid.

Dit laatste is door verandering der tijden vervallen maar de jaarlijkse hardzeilpartij is altijd nog een belangrijk gebeuren hoewel de uitvoering wel het nodige verschilt met de allereerste wedstrijden. Die stonden onder leiding van een 'directie', waarvoor meestal een kastelein zich beschikbaar stelde die het geheel organiseerde ter verhoging van zijn omzet want een goede maaltijd en een fikse oorlam vonden de deelnemers aan de wedstrijden net zo belangrijk als de wedstrijden zelf. Tot 1868 werd door Oostergoo bij Oude-schouw gezeild, welke periode ondanks de goede relaties met kastelein Mebius toch werd afgesloten omdat men bij Grouw zoveel beter zeilwater had ontdekt.

Die eerste wedstrijden bezorgden de organisatoren nogal wat kopzorg door de grote verscheidenheid der deelnemende schepen. Gevaaren werd in beurt- en vrachtschepen en voor zover zij bestonden in die dagen, in jachten, waarbij voor een indeling in verschillende klassen uitgegaan werd van de lengte, die werd uitgedrukt in ellen en palmen. Later kwam daar met de opkomst van de traditionele jachten verandering in. Toen werden de wedstrijden ook niet meer door kasteleins op poten gezet, maar door 'liefhebbers van het zeilen' en nog later namen de verenigingen die taak over en van lieverlee kregen de wedstrijden de vorm, die wij nu kennen. De jaren na de oorlog gaf met de groei van de watersport ook de wedstrijden van Oostergoo een ander aanzien en zelfs klasse-evenementen verschenen op het programma.

Voorzitter T. Y. Kingma Boltjes (rechts) en secretaris H. G. van Slooten, getooid met pet met insigne en gouden band, clubdas en bestuurslint met gouden anker, nemen de gelukwensen van de leden in ontvangst.

ZEILVEREENIGING OOSTERGOO.

De Jaarlijkse Zeilwedstrijd zal worden gehouden bij de Oudeschouw, Zaterdag 27 Juli 1867, des nademiddags 2 uur.

1. BEURT- en VEERSCHEPEN,

Prijs: Een zware zilveren Tabakspol en Cigarenstander of negentig gulden ter keuze des winnaars.

Premie: Een Nederlandsche Vlag.

2. JAGTEN en BOEJERS,

mits groter dan 5 el 2 palm en 5 of meer ton metende.

Prijs: Een fraai mel voor ingelegd Cigarenkistje.

Premie: Een Standaard met vergulden inscriptie.

3. JAGTEN en BOOTEN,

5 el 4 palm tot 6 el 2 palm minder dan 5 ton metende.

Prijs: Een fraai Lokeursstel.

Premie: Een Nederlandsche Vlag.

4. BOOTEN,

4 el 4 palm tot 5 el 4 palm.

Prijs: Twee kristallen Vazen met zilver gemonteerd.

Premie: Een Nederlandsche Vlag.

5. SNIKKEN zonder onderscheid en VEERSCHEPEN,

tot en met 17 ton.

Prijs: Een fraaije Petroleum-lamp benevens twee porcelein Vazen.

Premie: Een Nederlandsche Vlag.

6. BOOTJES,

beneden 4 el 4 palm.

Prijs: Een extra fraaije Gebakshoel.

Premie: Een Nederlandsche Vlag.

Aangifte ten huize van den Logementhouder MEBIUS, ten 11 ure, onmiddelijk daarna de loting.

Namens de Directie,

F. J. J. VAN EIJSINGA, President.

E. WIJBRANDI, Secretaris.

Bij W. EKKHOFF, Drukbedrukker te Leeuwarden.

Aankondiging van de jaarlijkse zeilwedstrijd bij Oudeschouw op 27 juli 1867.

Maar de activiteiten van de vereniging beperkten zich niet tot het houden van wedstrijden. Alles wat maar enigszins in het belang van de watersport kon zijn had de aandacht van de leden en onder andere kwam men in het geweer toen in 1964 de overheid van plan was bij Grouw een elektriciteitscentrale te vestigen waardoor het zeilwater danig verknoeid zou worden. Altijd stond men op de bres voor de recreatie te water en door de voorliefde van de leden voor de traditionele zeiljachten stond men ook altijd klaar om mee te werken aan zaken, die daar betrekking op hadden.

In het tot stand komen van het Stamboek voor Ronde en Platbodemjachten had Oostergoo een aandeel - initiatiefnemer Van Waning was en is een lid van Oostergoo - en in feite werd de eerste reünie door de vereniging gehouden. Maar voor alles is Oostergoo altijd een vereniging geweest waarvan de leden zich tijdens clubtochten, wedstrijden en andere bijeenkomsten op stijlvolle wijze vermaakten, waarbij een stevige borrel niet mag ontbreken en ontelbare tradities en gebruiken in ere worden gehouden.

Zo zullen de bestuursleden nimmer officieel verschijnen zonder de bekende blauwe blazer met een pet met gouden band en bovendien voorzien van een bestuurslint met gouden anker. Vroeger liet men zich in deze uitmonstering per rijtuig naar Grouw rijden als er vergaderd moest worden wat een Grouwster jongen eens deed uitroepen: 'Sjoch jongens, der hawwe we de circusdirecteur ek!', toen Jhr. Van Boelens van Eysinga, een grote zware man met een knevel, kwam voorrijden. Overigens is een echte circusman, Oscar Carré, in de tachtiger jaren ook lid geweest.

De oprichting heeft plaatsgevonden in de waterherberg 'De Drie Gekroonde Baarzen' en daarin zal ook wel de oorsprong hebben gelegen van het gebruik om op het jaarlijkse

diner baars te eten en nog wel twee soorten: water en saus baars. Met het schaars worden van de baars is men overgegaan op paling, maar aardbeien met slagroom zal nimmer op het menu ontbreken. En natuurlijk niet de champagne, waarmee altijd een heildronk op het Koninklijk Huis wordt uitgebracht. Behalve in de donkere oorlogsjaren waarin het Wilhelmus slechts door ieder voor zich onhoorbaar gezongen kon worden en de champagne vervangen was door perlwijn wat de toenmalige hoofdredacteur van de Waterkampioen, Van Kampen in zijn tafelspeech deed opmerken: 'Perlé c'est mourir un peut!'

Maar de voorliefde voor het edele vocht mag bij de leden van Oostergoo nimmer leiden tot enig verlies van stijl en vaak worden de woorden van de man die Oostergoo maakte, Roelof Buisman, aangehaald die na een borrelpartij op het meer verordineerde bij het naderen van de wal: 'Flessen in de banken, glazen van tafel, wij komen als heren weer aan de wal.'

Dat de nooit ontbrekende hartversterking ook merkwaardige situaties tot gevolg kan hebben, leert ons het volgende verhaal uit de Oostergoogeschiedenis. Toen de boeier Jean Bart, voor verkoop naar Frankrijk behoeft, van Muiden naar Grouw werd gevaren, besloot voorzitter Buisman bij Terhorne het schip officieel in te drinken waarvoor bij de 'Instuif' werd aangelegd. Nu had de kastelein zijn café juist laten verbouwen, en hij had slechts voor een deel van de lokaliteit een vergunning, zodat het gezelschap verplicht was tijdens de lunch met regelmatige tussenpozen op te staan en zich naar de andere kant van het vertrek te begeven, teneinde van de daar gereed staande glazen wijn te genieten.

De geschiedenis kent uiteraard nog meer anecdotes, te veel om op te noemen, en ook zijn er een aantal bij het jaarlijkse diner gemaakte amusante opmerkingen bekend. Bijvoorbeeld die van voorzitter Buisman bij het diner ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan toen bij hoge uitzondering de dames aanwezig waren: 'dit bevalt ons zo goed, ik stel voor

Voor de waterherberg 'De Drie Gekroonde Baarzen' waar 125 jaar geleden Oostergoo werd opgericht, recipieerde het bestuur. (Foto's Adriaan Pels)

de dames bij het volgende 100-jarig feest weer uit te nodigen' of die van de huidige voorzitter, Tjomme Kingma Boltjes, tijdens een diner terwijl hij van plan was de tafel te sluiten en een ogenblik stilte in acht te nemen, tegen het lid Kornelis, die meende dat hij het woord kreeg: 'Wij spreken nu met God en niet met Jelte Kornelis!'

Bij Oostergoo houdt men geregeld boomwedstrijden en tijdens de viering van het 125-jarig bestaan stonden deze ook op het programma en het gure weer en de harde wind op zaterdag 2 juni vormden nauwelijks een beletsel voor een spannend verloop.

Diezelfde voorzitter slaakte, nadat hij moeizaam het budget voor het 125-jarig feest had opgesteld, de volgende verzuchting: 'Wel vele zijn de verplichtingen eens bestuurders van Oostergoo! Doch welke vreugde, die te vervullen, Gij ziet een vrolijke dag voor het volk op gemeene kosten ontstaan, en alle aanzienlijken in de regering.'

Hoe dat feest zich heeft voltrokken, is nu gemakkelijk voort te stellen: stijlvol en geheel volgens traditie. Net zoals de nu 125-jarige geschiedenis is geweest en de toekomst zal zijn. En als het anders wordt, dan is Oostergoo, Oostergoo niet meer.

Adriaan Pels

